

„Humanizm Polaków, tożsamość kulturowa imigranta a postawy wobec obcych i infrahumanizacja”

mgr Maria Baran

promotor: prof. dr hab. Paweł Boski

Streszczenie pracy doktorskiej

Praca dotyczy psychokulturowych uwarunkowań postaw Polaków wobec obcych. Zagadnienie to rozpatrywano na dwóch poziomach: kategoryalnym dotyczącym postaw wobec Afrykanów i uchodźców oraz personalnym dotyczącym osób czarnoskórych, w tym imigrantów, jak i osób o złożonej tożsamości kulturowej (dalej używam terminu *Inny*). Badania przedstawione w rozprawie koncentrują się na pozytywnych predyktorach postaw wobec obcych: humanizmie aksjologicznym po stronie Polaków jako społeczeństwa przyjmującego oraz tożsamości kulturowej po stronie osób czarnoskórych uczestniczących w procesie akulturacji. *Novum* tej pracy polega na jednoczesnym włączeniu do projektu badawczego zagadnień humanizmu i dehumanizacji. Przeprowadzono cztery badania: trzy psychometryczne, których celem było stworzenie narzędzi do pomiaru humanizmu, postaw wobec uchodźców oraz zjawiska infrahumanizacji oraz główne Badanie 4, którego celem była weryfikacja hipotez teoretycznych. Badanie 4 zostało przeprowadzone w schemacie podłużnym w dwóch etapach obejmujących zarówno część korelacyjną, w której sprawdzano czy humanizm badanych będzie związany z ich postawami wobec Afrykanów i uchodźców oraz z tendencją do infrahumanizowania Afrykanów oraz część eksperymentalną, w której sprawdzano jaki rodzaj tożsamości kulturowej Innego wpłynie najbardziej pozytywnie na jego ocenę. Dokonano też integracji wyników z obu części, aby sprawdzić czy ustosunkowanie badanych wobec konkretnej jednostki przełoży się na ich postawy wobec szerszej grupy obcych. Wszystkie badania zostały przeprowadzone na próbach ogólnopolskich. Zgodnie z przewidywaniami okazało się, że humanizm będzie pozytywnie związany z postawami wobec obcych, a tożsamość kulturowa Innego zawierająca elementy polskie (a więc tożsamość polska i dwukulturowa) będzie mieć pozytywny wpływ na jego globalną ocenę. Zgodnie z hipotezą kontaktu (Allport, 1954; Sherif i in., 1961)

okazało się, że globalna ocena Innego będzie pośredniczyć w relacji między humanizmem a postawami Polaków wobec obcych. Wbrew przewidywaniom okazało się, że polscy badani nie będą infrahumanizować Afrykanów, w związku z czym niemożliwe okazało się zweryfikowanie hipotezy o negatywnym związku humanizmu z tą tendencją. Tożsamość kulturowa Innego inaczej oddziaływała na postawy wobec Afrykanów a inaczej wobec uchodźców: najbardziej pozytywny wpływ na postawy wobec Afrykanów miała tożsamość Innego zawierająca elementy polskie (a więc polska i dwukulturowa), a na akceptację uchodźców – tożsamości monokulturowe: polska i afrykańska

Słowa kluczowe: humanizm, postawy wobec obcych, tożsamość kulturowa, eksperyment kulturowy, dehumanizacja, infrahumanizacja